

LIMBA ROMÂNĂ

Propoziția

Tipuri de propoziții

Enunțiativă

Interogativă

Exclamativă

Imperativă

Simplă • Dezvoltată

Ce este propoziția?

DEFINIȚIE

Propoziția este o unitate gramaticală alcătuită din unul sau mai multe cuvinte care exprimă un gând complet și are întotdeauna un predicat.

- Exprimă un gând complet
- Conține obligatoriu un predicat
- Se termină cu semn de punctuație (. ! ?)
- Începe întotdeauna cu literă mare

Structura: SUBIECT + PREDICAT + (complemente, atribute, circumstanțiale)

Exemple:

- *Soarele strălucește.*
- *Vine primăvara!*
- *Unde mergi?*

Propoziție simplă vs. propoziție dezvoltată

PROPOZIȚIE SIMPLĂ

Definiție

Conține numai
subiect și predicat,
fără părți secundare.

Exemple:

- ◆ *Câinele latră.*
- ◆ *Copilul doarme.*
- ◆ *Ploaia cade.*
- ◆ *Mama gătește.*

VS

PROPOZIȚIE DEZVOLTATĂ

Definiție

Conține subiect, predicat
Și cel puțin o parte
de propoziție secundară.

Exemple:

- ◆ *Câinele nostru latră tare.*
- ◆ *Micul copil doarme liniștit.*
- ◆ *Ploaia rece cade afară.*
- ◆ *Mama mea gătește gustos.*

Tipuri de propoziții după scopul comunicării

ENUNȚIATIVĂ

Exprimă o afirmație sau o negație.
Se termină cu PUNCT (.)

Afirmativă: confirmă ceva

- *Copiii se joacă în parc.*
- *Astăzi este soare.*
- *Merele sunt roșii.*

Negativă: neagă ceva

- *Copiii nu se joacă acum.*
- *Nu am auzit nimic.*

INTEROGATIVĂ

Exprimă o întrebare directă.
Se termină cu SEMNUL ÎNTREBĂRII (?)

Cuvinte interogative:

Cine?

Ce?

Cum?

Când?

Unde?

- *Unde merge mama?*

De ce?

- *De ce plângi?*

- *Cine a venit?*

Care?

Propoziția exclamativă și imperativă

! EXCLAMATIVĂ

Exprimă un sentiment puternic:
bucurie, surpriză, admirație, durere, teamă.
Se termină cu SEMNUL EXCLAMĂRII (!)

Bucurie

Surpriză

Admirație

Durere

Exemple:

- *Ce frumoasă este floarea!*
- *Bravo, ai reușit!*
- *Ce noroc am avut!*
- *Vai, m-am lovit!*

IMPERATIVĂ

Exprimă un ordin, un îndemn,
o rugămintă sau un sfat.
Se termină cu . sau !

Ordin:

Stai pe loc!

Rugămintă:

Te rog, ajută-mă.

Îndemn:

Hai, putem!

Sfat:

Citește mai mult.

Propoziția principală și propoziția secundară

FRAZA = mai multe propoziții legate prin conjuncții, pronume relative sau juxtapunere

PROPOZIȚIA PRINCIPALĂ (PP)

- Nu depinde de altă propoziție
- Poate exista singură
- Are sens deplin independent
- Poate fi regent pentru PS

Exemplu: Mama gateste / cand vine acasa.

→ PP = Mama gateste

PROPOZIȚIA SECUNDARĂ (PS)

- Depinde de propoziția principală
- Nu poate exista singură
- Este introdusă de: când, dacă, că, să, care, care, deși...
- Îndeplinește rol de parte de vorbire

Exemplu: Mama gateste / cand vine acasa.

→ PS = cand vine acasa

Cum analizăm o propoziție?

Micuța fetiță cântă frumos un cântec vesel.

1

Tipul după formă:

Propoziție DEZVOLTATĂ (are atribute și complement)

2

Tipul după scop:

Propoziție ENUNȚIATIVĂ AFIRMATIVĂ → se termină cu punct (.)

3

Subiect:

fetiță (cine cântă?) — subiect simplu

4

Predicat:

cântă — predicat verbal (PV)

5

Atribut adjectival:

Micuța (ce fel de fetiță?) + vesel (ce fel de cântec?)

6

Complement de mod:

frumos (cum cântă?)

7

Complement direct:

cântec (ce cântă?)

Semnele de punctuație ale propoziției

PUNCTUL

Tip: Enunțiativă

Copilul citește.

SEMNUL ÎNTREBĂRII

Tip: Interogativă

Ce faci acolo?

SEMNUL EXCLAMĂRII

Tip: Exclamativă / Imperativă

Ce bine arată!

PUNCTE DE SUSPENSIE

Tip: Propoziție neterminată

Dacă știam...

Exerciții practice

1. Identificați tipul fiecărei propoziții:

- a) Elevii ascultă atent lecția. → _____
- b) Ai văzut noua carte de citire? → _____
- c) Ce minunat cântă privighetoarea! → _____

2. Transformați propoziția enunțiativă în interogativă și exclamativă:

Enunț: *Astăzi este o zi frumoasă.*

Interogativă: _____ Exclamativă: _____

3. Scrieți câte un exemplu pentru fiecare tip de propoziție:

Simplă: _____

Dezvoltată: _____

Imperativă: _____

Negativă: _____

4. Completați cu semnul de punctuație corect (. ? !):

- a) Vino imediat ____
- b) Unde ai fost ____
- c) Îmi place ciocolata ____
- d) Ce surpriză frumoasă ____

Schemă recapitulativă — Tipuri de propoziții

PROPOZIȚIA

DUPĂ FORMĂ

- Simplă
(S + P)
- Dezvoltată
(S + P + părți secundare)

DUPĂ SCOP

- Enunțiativă (Afirm. / Neg.) → .
- Interogativă → ?
- Exclamativă → !
- Imperativă → . / !

ÎN FRAZĂ

- Principală (PP)
– independentă
- Secundară (PS)
– dependentă de PP

 Reține: Orice propoziție are PREDICAT și se termină cu semn de punctuație!